SAVAŞKAN İLMAK

KIRK ELEŞTİRİ

PEGEM AKADEMİ

Savaşkan İLMAK

KIRK ELEŞTİRİ

ISBN 978-625-5442-53-6

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2026, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere http://pegem.net adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Kasım 2026, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Özgürel
Dizgi-Grafik Tasarım: Beyza Nur Erdoğan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sayfa Basım Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sit. 1514. Cad. No: 23-25
Yenimahalle/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 77079

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Öğrencilerime...

SAVAŞKAN İLMAK

1971 yılında Erzurum'un Oltu ilçesinde doğdu. 25 Mart İlkokulu'nu (1982), Erzurum Lisesi'ni (1988) ve Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Fatih Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümünü (1992) bitirdi. Aynı yıl Milli Eğitim Bakanlığı atamasıyla Ankara'da Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yapmaya başladı.

1993-1997 yılları arasında Kamu Yönetimi öğrenimi gördü. Yurt dışına gidişi nedeniyle bu öğrenimi tamamlayamadı.

1994'te **T.C. Başbakanlık Milli Prodüktivite Merkezi**'nin düzenlediği fikir-proje yarışmasında, **'İlköğretim Okullarında Verimliliği Geliştirmenin Yolları-Yeni Bir Yaklaşımın Kodları'** başlıklı teziyle Türkiye İkincisi oldu. Dönemin **Milli Eğitim Bakanı Sayın Turhan Tayan** tarafından kabul edildi ve ödüllendirildi. Daha sonra tezi, Ankara'da 13-17 Mayıs 1996 tarihleri arasında gerçekleşen **15. Milli Eğitim Şurası**'nda değerlendirilen metinler arasında yer aldı.

1993-1994 yıllarında Türk Silahlı Kuvvetleri Lisan Okulu'nda (NATO) görev aldı. 1997'de Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki görevinden ayrılarak özel sektöre geçti. 1997-2005 yılları arasında KKTC-**Doğu Akdeniz Üniversitesi**'nin üniversite öncesi öğrenim kurumu Doğu Akdeniz Koleji'nde edebiyat ve drama dersleri verdi. Bu süreçte uluslararası sınavlara hazırlanan DAK öğrencilerine yönelik olarak özgün **'IGCSE-İletişim Becerileri'** Türkçe müfredatını oluşturdu; bu müfredat DAÜ'nün üniversite öncesi öğrenim kurumlarında pilot olarak uygulandı. Daha sonra KKTC Eğitim Bakanlığı'nca kabul edildi ve adada Türk devlet okullarında uluslararası IGCSE aday öğrencilere okutuldu. İlmak, 2005'te Türkiye'ye döndü, 2005-2009 yılları arasında **Bilkent Üniversitesi** üniversite öncesi öğrenim kurumu Özel Bilkent Lisesi'nde Türkçe Bölüm Başkanı olarak görev aldı. Aynı süreçte Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde Öğretim Görevlisi olarak çalıştı, Curriculum Review (Müfredat Geliştirme) dersleri verdi. 'Bilkent Üniversitesi-Üniversite Öncesi Eğitim Kurumları IB Diploma Programı Dönüşüm Projesi' içinde süpervizör-bölüm başkanı olarak yer aldı.

Savaşkan İlmak, 2009-2013 yılları arasında Türk Eğitim Derneği (TED) Alanya Koleji'nin lise müdürlüğü görevini üstlendi. 2014-2017 yılları arasında Antalya-Manavgat Başarı Koleji'nde yöneticilik yaptı. İlmak, 2015-2017 yıllarında **T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Uluslararası Gençlik Akademisi**'nde (**UGA**) 'Öğretim Görevlisi' ünvanıyla çeşitli görevler aldı. UGA bünyesinde ve

farklı eğitim etkinlikleri kapsamında 'Organizasyonlarda kalite yönetimi-Kalite etkenlerinin geliştirlmesi, iletişim becerileri, kişisel potansiyellerin keşfi ve geliştirdiği 'Sekiz Adım Yazma Tekniği' üzerine dersler verdi; konferanslar ve seminerler gerçekleştirdi. 2017-2025 yılları arasında TED Mersin Koleji Genel Eğitim Koordinatörü ve Lise Müdürü ünvanıyla (Uluslararası Lise) yöneticiliği yaptı. Kendisine 2019-2021 yıllarında TED Okulları Akdeniz Bölge Müdürlüğü görevi tevcih edildi. İlmak, **2 Temmuz 2025'te Bahçeşehir Kolejleri'nin Serik-Aspendos kampüsünde Kampüs Müdürü olarak göreve başladı. Ocak 2026'da ise yine Bahçeşehir Kolejleri'nin Mersin - Mezitli kampüsüne Kampüs Müdürü olarak görevlendirildi.**

...

2007 yılında Avrupa Birliği üzerine yaptığı çalışmalar ve kaleme aldığı **'Aklın Yolu Nereden Geçiyor?'** başlıklı tezi ile Kadir Has Vakfı ve Kadir Has Üniversitesi tarafından **'Yılın Adamı (2005)'** ödülüne layık görüldü. Savaşkan İlmak, 1980'den beri şiir, 1990'dan beri eğitim, edebiyat, dilbilim ye yaşam kütürü üzerine makaleler, denemeler ve eleştiriler yazıyor. Yazdıkları, bugüne dek **Dergâh, Yedi İklim, Adam Sanat, Karadeniz Kıyı, Uzunsokak, Mısra-lık, KIBATEK-Turnalar, PASABİ, A-Time** dergileri ile **KKTC Volkan Gazetesi, KKTC Halkın Sesi Gazetesi, Kıbrıs Gazetesi, Ankara-Beypazarı'nın Sesi** gazetelerinde yayımlandı. Şiirlerinden bazıları Boşnakça, Azeri Türkçesi, İngilizce ve Almanca'ya çevrilerek uluslararası akademik ve sanatsal dergilerde yayımlandı.

Yayımlanmış kitapları:

- **Yaşarken** (İlhan Yayınları-Ankara, 2006) - düzyazı
- **Globalleşen Dünyada Türkiye'nin AB Üyeliği Avrupa Birliği'ne Neler Katar?** (Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul-2007) - düzyazı
- **Yarını İyileştirmek İçin'** (PEGEM Yayınları, Ankara-2017) - düzyazı
- **Okullar Değil, Okulların İçindeki Hikâyeler** (PEGEM Yayınları, Ankara-2017)
- **Sen Yine de İyi Şeyler Düş**ün (TÜN Yayınları, Ankara-2017) şiir-düzyazı
- **Unutulmaz Şeyler-1: *insan-zaman-mekân*'** (Klaros Yayınları, Ankara-2024) - düzyazı
- **Unutulmaz Şeyler-2: *olaylar-durumlar-tercihler*'** (Klaros Yayınları, Ankara-2025) - düzyazı

- İzzeti Nefis İşleri (Klaros Yayınları, Ankara-2025) - şiir
- İyiliğin ve Kötülüğün Ortak Tarihçesi (OD Kitap Yayınları, Ankara-2025) - şiir
- **Kalp Ortağı** *-yalnız insanlar için-* (OD Kitap Yayınları, Ankara-2026) - şiir
- **Nöbetçi Çevirmen** (OD Kitap Yayınları, Ankara-2026) - şiir
- **Unutulmaz Şeyler-3:** ***bütün hayaller ve bazı gerçekler*** (OD Kitap Yayınları, Ankara-2026) - düzyazı
- **Gölgenin Gözleri** (OD Kitap Yayınları, Ankara-2027) - şiir
- **Kırk Eleştiri** (PEGEM Yayınları, Ankara-2026) - düzyazı

Savaşkan İlmak, eğitim yöneticiliğinin yanı sıra Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki tüm illere dağıtılan, yörenin ilk bölge gazetesi **Pusula**'da (www.gazetepusula. net) Eylül 2012'den bugüne düzenli olarak köşe yazıları yazmaktadır.

yasarken@gmail.com

ÖN SÖZ YERİNE

'Yeni ve orijinal her fikir, her öneri özünde bir eleştiri taşır; çünkü öneri içeren düşünceler, beğenilerden ve övgülerden daha çok *-ya da önemli-* bir değişiklik beklentisi ile ilişkilidir' denebilir mi? Uygarlık tarihi bunun denebileceğini gösteriyor. Değişim beklentisi, önerisi *-ve dolayısıyla eleştiri-* elbette daima yıkım getirmez; hatta tersine, çoğu kez bireysel veya toplumsal çapta tekamülü, gelişimi yani, iyileşmeyi, doğrulmayı, daha iyi duruma geçmeyi tetikler. İslam'ın doğuşundan Fransız İhtilali'ne, Atatürk'ün örgütlediği Kurtuluş Savaşı ile sonrasında genç Türkiye Cumhuriyeti doğarken gerçekleştirdiği cesur inkılâplardan onların neredeyse bir asır sonrasında cereyan eden Arap Baharı'na, Gazze'de yaşanan kıyıma gösterilen uluslararası tepkiden Trump hükumetinin olanca baskısına rağmen BM organizasyonundaki 'umut vaad eden' artçı hareketliliğe, 1989'da Tiananmen Meydanı'nda tankların karşısına dikilen Meçhul Âsi'den onun neredeyse yarım yüzyıl sonrasında Avrupa'yı sarsan öğrenci hareketlerine… Büyük çaplı toplumsal ve çağlar üstü, örneklerine inince bize **'Ne cesaret ama, bu inanılmazdı!'** dedirtecek denli çarpıcı, bireyi bulup ilerisine geçebilmiş o kadar çok kitlesel örnekleri var ki bu eleştirel / tepkisel durumun. Her birimizin hayatında hemen her gün gerçekleşen mütevazı durumlar ve gündelik olaylar karşısında doğan eleştiriler bunlar kadar ünlü değil belki; ama önemsiz de değil!

Kendi mütevazı hikâyeme bakıyorum; bir eğitimci, bir yazar ama her şeyden önce bir 'insan' olarak serüvenimde, eğitim başta olmak üzere, fikir ve öneri ileri sürdüğüm hemen her konuda aslında tekamülü, gelişimi yani, iyileşmeyi, doğrulmayı önemseyerek kendi mütevazı eylemliliğime biçim vermişim. Elbette saptamalarım ve önerilerim görece herkese uymayabilir. Söz gelimi sokak hayvanları konusunda 'merhamet temelli' yaklaşımım hükumetin 'toplum sağlığı' (?) temelli olduğu ileri sürülen resmi politikalarına uymayabilir. Herkes gibi, her zaman iktidardakiler veya muhalefettekiler gibi düşünme zorunluluğum yok, belki daha iyi bir 'üçüncü olasılık' vardır! Dolaysıyla herkes gibi düşünmemek, üçüncü yola sapmak dolaylarında anayasal haklarım da var. **Anayasa**'mızın 25'inci ve 26'ncı maddeleri ile **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi**'nin 18'inci ve 19'uncu maddeleri, **düşünme ve dile getirme hak ve özgürlüğüne ilişkin** çok açık hükümler içeriyor. Bu hem dayanağım hem de sığınağım; diğer yandan **kendi düşünme ve ifade etme özgürlüğümün, bu kitap özelinde ise dile getirdiğim eleştiri ve önerilerin, başkalarının hak ve özgürlüklerinin başladığı sınır çizgisiyle mahdut olduğunu** da çok iyi biliyorum ve bu ilkeyi hayatımın her anına yansıtıyorum. Önce eğitimci, sonra yazar ve nihayet **'insan'** olarak…

Böyleyken benim gibi düşünenlere, benimle benzer bakışa sahip olup yine benzer öneriler ileri sürenlere seslenmek; onlara yalnız olmadıkları -*ve kendime de yalnız olmadığımı*- hissettirmek gibi bir sorumluluğum olduğunu düşünüyorum. Diğer yandan bana tamamen zıt yaşam görüşüne sahip olanlara, benim yerdiklerimi övenlere ve benim övdüklerimi yerenlere de aramızda hâlâ bir açık köprü -*yerilen veya övülen şahsın, nesnenin veya olgunun bizzat kendisi*- olduğunu düşündürmek gibi bir ütopyaya sahibim; her ne kadar içinde yaşadığım toplumun bu çağda yaşadığı derin kamplaşmaya bakıp bunun artık imkânsıza yakın olduğunu düşünsem de…

Değişebilir, düzelebilir hâlâ…

Elinizdeki kitap, Kırk Eleştiri, işte böyle bir fikrin ve sorumluğun ürünüdür. Biliyoruz ki 'eleştirilmeyi' biz toplum olarak geleneksel veya sosyo-genetik nedenlerle çok sevmeyiz; ama başkalarını eleştirmek söz konusuysa bu da her gün sıkça yaptığımız şeylerden biridir. O yüzden kitabımın nasıl karşılanacağını açıkçası tam kestiremiyorum.

Doğru anlaşılmak elbette güzel bir duygudur; halbuki bu insanın kendi apartman bahçesinde hazine bulması gibi nadir bir şey. Bundandır ki doğru anlaşılmayı dilerim ama doğru anlaşılmadığım yerde de açıkçası durumu bir yıkılma nedeni gibi görmem. Ya **'zihniyet farklılığı'** der geçerim ya da **'eleştirene ve kendinden çok dışardaki hayata nasıl bir katkı koyduğuna, ürününe yani, bakıp'** gerek duyarsam kendime çeki düzen veririm. Haşa, ukalalığımdan değil, zamanında her şeyi çok fazla ciddiye aldığımdan, şimdiyse artık olgunlaştığımdan böyle diyorum. Bu da eleştiri kitabının önsözündeki son cümlede geçen bir 'son dakika' özeleştiri olsun.

Savaşkan İLMAK

İÇİNDEKİLER

Savaşkan İlmak iv
Ön Söz Yerine vii

Cahil İnsan, Kimin İşine Yarar? 1
Çocuğunuz, Sizin Neyinize Ortak? 5
Şehirler ve İnsanlar 9
COVID 19 Pandemisi ve 6 Şubat Depremlerine İlişkin 13
Bizi Aldatan Kimdendir? 38
Kırlangıç İnsanlar ve Melekler 41
Heybetli Kederimiz / Görkemli Yalnızlığımız 44
Son Sümer Kraliçesi'ni Anımsamak 49
'Ateş' Gibi Okul Müdürleri Lazım Bize! 53
Hayat, Teknolojiden İbaret Değil 57
Medeniyet ve Barış da Savaşlar ve Çöküş de Uçakların Etkisiyle 60
O Şey, Niye Bir Buçuk Metre? 62
Amerika'ya Karşı Yoğun (!?) Küresel Tepkinin Kimyası 66
Güvenmek, Zor İştir! 73
Bizim Oltu'muz… 77
Belki de Öyledir! 82
Gündelik Hayatta Mizaha Yer Açmak Üzerine 86
Barometre, Bina, Zekâ 89
Kıbrıs'ın Uzaktan Görünmeyen '17 Gerçeği' 92
Erkeğin Kadını Anlaması Üzerine 96
Tehdidin Anatomisi 99
Babamın Mektubu 102
Büyük Sözü Dinlersen 106
PDR Deyip Geçiyoruz Ya 110
'Sadeleştirme' De Pekâlâ Bir Eğitim Politikası Olabilir 119
Yürüyelim Mi Biraz? 125
Mahşer Gününün Muhasebesi 128
Bilgilendirme (Enformasyon) Bir Maç Olsaydı, Oyunu Nası Oynamayı Tercih Ederdiniz? Ofansif Mi, Defansif Mi? 132
Bilseniz Ah, Bize Neler Diyorlar! 137
Kardeşleri Kıyaslamayın! 139

Bir Gösterge, En Çok Neleri Gösterebilir? 142
Kemal Tahir'in Kedisi 146
Hazırlıklı Olun, Hayvanlar Konuşacak! 150
Çiftler Boşanınca Evcil Hayvanlarına Ne Oluyor? 154
Bir 'Tuhaf' Deha: Orhan Veli 159
Ben Ne Kadar Deliyim, Sen Ne Kadar Akıllısın? 162
Aptallığın Teorisi mi Olur? 166
Choluteca Köprüsü 171
Deneyimler: Kötü Anıların Panzehiri 174
Eski Türk Hakanlarının Duası 177

Cahil insan, kimin işine yarar?

'Serde erkeklik var!' diyorlar ya...

Hiç hoşlanmıyorum bu söyleyişten. Hem anlamak da mümkün değil; bu bir övünme biçimi mi?

Niye, neyle?

Bir sayın bakalım, dünyayı karanlığa sürüklemiş büyük kötülükler içinden aklınıza gelen ilk on örneği; onlardan kaçına erkekler neden olmuştu?

Ulusal Kurtuluş Savaşımız öncesi Anadolu'nun emperyalistler tarafından işgali...

İkinci Dünya Savaşı...

Amerika'nın Irak'ı yerle bir etmesi...

Suriye'nin yaşadıkları...

7 Ekim 2023'ten bugüne Filistin'de, Gazze'de yaşanan Müslüman soykırımı...

Rusya'nın Kırım'ı işgali ve dâhi Ukrayna'yı yerle bir etmesi ve...

Modern Dünya (!) liderlerinin olup biteni adaletli biçimde görmeme, duymama, güya yorum yapamama üzerine kurulu riya-politik oyunu...

Söylesenize; Churchill'in, Venizelos'un, Hitler'in, Stalin'in, baba veya oğul Bush'un, Biden'ın, Putin'in, Scholz'un, Starmer'ın, Netanyahu'nun hangisi kadın?

Ki kadınları da büyük insanlık suçlarına ortak edelim...

'Serde erkeklik var!' öyle mi?

Evet, var, hem de fena halde var; ama batsın, beter olsun böyle erkeklik!